

Guia docent de l'assignatura "Aprenentatge del Llenguatge Oral i 2011/2012 Escrit"

Codi: 102568

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	954 Graduat en Psicologia	OT	0	0

Incidències

Aquesta assignatura de quart curs de grau s'imparteix en el primer semestre.

Contacte

Nom : Olga Soler Vilageliu

Email : Olga.Soler@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: No

Algun grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

És recomanable haver cursat o estar cursant l'assignatura *Processos Psicològics: Pensament i Llenguatge (Psicologia del Pensament i del Llenguatge)*.

Objectius i contextualització

Aquesta assignatura forma part de la menció Anàlisi i Intervenció Psicoeducativa i està pensada per a la formació d'un/a professional en aquest àmbit. És el 50% de la matèria *Adquisició del llenguatge oral i escrit i les seves dificultats*, juntament amb l'assignatura *Sordeses i trastorns de l'aprenentatge*. Ambdues assignatures resulten també indicades en itinerari de lliure configuració, per tal d'assolir uns coneixements bàsics en la detecció de dificultats i trastorns del desenvolupament del llenguatge.

Aquesta optativa permet aprofundir en els coneixements de la psicologia del llenguatge en dos aspectes cabdals pel desenvolupament de l'infant: l'adquisició del llenguatge oral i l'aprenentatge escolar de la llengua escrita.

Pel que fa al llenguatge oral, es presentaran les diverses etapes del desenvolupament lingüístic quant als aspectes fonològics, lèxics, morfosintàctics i discursius. Aquestes seran analitzades i exemplificades des de perspectives tant monolingües com plurilingües. Els aspectes descriptius del desenvolupament s'emmarcaran en diferents postures teòriques sobre l'adquisició del llenguatge i sobre els processos d'aprenentatge. En acabar l'assignatura l'estudiant serà capaç de situar els comportaments lingüístics particulars dels infants dins els marges establerts com a usuals en el procés d'adquisició del llenguatge, per tal de poder detectar dificultats en el desenvolupament del llenguatge.

Pel que fa a la llengua escrita, l'assignatura ofereix un marc teòric general sobre el processament de la informació en el llenguatge escrit i explica els trets fonamentals dels dos aprenentatges cabdals en les primeres etapes de l'escolaritat: la lectura i l'escriptura, en els seus aspectes motors i ortogràfics. En acabar l'assignatura l'estudiant serà capaç d'enumerar i descriure les diferents fases en el desenvolupament de les habilitats lectoescriptores i d'identificar i explicar les dificultats específiques en aquests aprenentatges.

Competències i resultats d'aprenentatge

2025:E01 - Distingir i relacionar els diferents enfocaments i tradicions teòrics que han contribuït al desenvolupament històric de la psicologia, i conèixer la influència que han tingut en la producció del coneixement i en la pràctica professional.

2025:E01.21 - Identificar les característiques principals dels enfocaments teòrics en l'estudi de l'adquisició del llenguatge i els mecanismes d'aprenentatge i desenvolupament proposats.

2025:E03 - Identificar, descriure i relacionar les estructures i els processos involucrats en les funcions psicològiques bàsiques.

2025:E03.16 - Descriure i relacionar les diferents fases del processament i la producció del llenguatge escrit.

2025:E07 - Identificar i descriure els processos i les etapes del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital.

2025:E07.10 - Descriure els processos i les etapes de l'adquisició i el desenvolupament del llenguatge oral al llarg del cicle vital.

2025:E07.12 - Descriure i diferenciar els aspectes del procés d'adquisició del llenguatge oral en les criatures sordes respecte al de les criatures oïents.

2025:E10 - Reconèixer la diversitat del comportament humà i la naturalesa de les seves diferències, tant en la normalitat com en l'anormalitat i la patologia.

2025:E10.11 - Descriure i reconèixer els diferents estils en l'aprenentatge del llenguatge oral i escrit.

2025:E10.12 - Reconèixer la influència dels factors del context en les diferències (individuals) observades en l'adquisició del llenguatge.

2025:E33 - Elaborar i redactar informes tècnics sobre els resultats de l'avaluació, la recerca o els serveis sol·licitats.

2025:E33.07 - Elaborar informes a partir dels resultats obtinguts en estudis sobre l'adquisició del llenguatge, l'aprenentatge de la lectura i l'aprenentatge de l'escriptura.

2025:E38 - Prendre decisions de manera crítica sobre l'elecció dels diferents mètodes de recerca psicològica, la seva aplicació i la interpretació dels resultats que en deriven.

2025:E38.14 - Dissenyar estudis sobre l'adquisició del llenguatge, l'aprenentatge de la lectura i l'aprenentatge de l'escriptura.

2025:E38.15 - Analitzar i interpretar els resultats d'experiments sobre l'adquisició del llenguatge, l'aprenentatge de la lectura i l'aprenentatge de l'escriptura.

2025:T02 - Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

2025:T02.00 - Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

2025:T06 - Treballar en equip.

2025:T06.00 - Treballar en equip.

2025:T07 - Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.

2025:T07.00 - Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.

Continguts

BLOC 1: APRENTATGE DE LA LLENGUA ORAL

1. Adquisició del llenguatge

1.1 Teories sobre l'adquisició del llenguatge: innatistes; constructivistes; socio-interaccionistes

1.2 Mètodes d'estudi: metodologia observacional; paradigmes experimentals

2. Etapes i processos d'adquisició del llenguatge

2.1 Comunicació prelingüística: l'aparició de la comunicació intencional; les adaptacions de l'adult

2.2 Adquisició del lèxic: les primeres paraules; l'explosió lèxica; fenòmens evolutius en l'adquisició del significat

2.3 Desenvolupament fonològic: les habilitats de percepció de la parla dels nadons; conductes prelingüístiques; desenvolupament fonològic i processos de simplificació

2.4 Procés d'adquisició morfosintàctica: la parla telegràfica; l'adquisició de la morfologia; l'oració simple i les modalitats oracionals

3. El desenvolupament del llenguatge més enllà dels cinc anys: 'desenvolupaments tardans'

3.1 Desenvolupaments semàntics i pragmàtics posteriors: els significats no literals.

3.2 Desenvolupaments sintàctics posteriors: les oracions compostes; les estructures sintàctiques complexes

BLOC 2: APRENTATGE DE LA LLENGUA ESCRITA

4. Caracterització de la llengua escrita

4.1 Sistemes d'escriptura

4.2 El principi alfabètic. Sistemes alfabètics i les seves especificitats

5. Processament de la llengua escrita

5.1 El reconeixement de la llengua escrita

5.2 Unitats fonamentals en el reconeixement visual de les paraules

5.3 Models de reconeixement de paraules i organització lèxica en llengua escrita

6. Aprenentatge de la llengua escrita a l'escola.

6.1 El currículum de l'àrea de llengua a Preescolar i Cicle Inicial

6.2 Aprenentatge de la lectura: processos i unitats

6.3 Aprenentatge de l'escriptura: grafomotricitat

6.4 Aprenentatge de l'escriptura: coneixement lingüístic i ortogràfic

BLOC 3: PRODUCCIÓ ORAL I ESCRITA DEL LLenguatge

7. Composició de textos i elaboració de discursos

7.1 Desenvolupament del discurs: les habilitats narratives

7.2. Interaccions llengua oral/llengua escrita.

7.3 Gèneres discursius i escolarització

Metodologia

El nucli principal de l'assignatura el constitueixen les activitats dirigides, amb classes magistrals en gran grup i classes amb la meitat del grup on es treballarà amb solució de problemes, estudi de casos, i discussions

participatives. Les activitats supervisades consistiran en la supervisió del treball en grup i la realització d'exercicis que es podran dur a terme al campus virtual. Les activitats autònomes inclouen les d'estudi personal i aprofundiment en el contingut de l'assignatura, i l'elaboració del treball en equip.

En aquesta assignatura s'ofereix la possibilitat de cursar unes pràctiques de camp optatives (projecte Shere Rom) en un context d'intervenció socio-educativa real. Els estudiants que optin per realitzar aquestes pràctiques hauran d'assistir durant 12 setmanes (1 hora setmanal) al centre educatiu adjudicat, i on treballaran directament amb un grup de nens de diferents edats resolent activitats de forma col·laborativa. Les dades que es recullin d'aquesta experiència estan relacionades amb els continguts teòrics treballats i permetran realitzar part de les evidències d'aprenentatge d'aquesta assignatura.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	24	0,96	2025:E01.21 , 2025:E03.16 , 2025:E07.10 , 2025:E07.12
Classes pràctiques: estudi de casos	12	0,48	2025:E07.10 , 2025:T06.00 , 2025:T07.00 , 2025:E38.15 , 2025:E07.12 , 2025:E10.11 , 2025:E33.07
Tipus: Supervisades			
Exercicis d'autoavaluació al campus Virtual	10	0,4	2025:E01.21 , 2025:E03.16
Tutories: preparació del treball en grup	5	0,2	2025:E38.14 , 2025:T06.00
Tipus: Autònomes			
Cerca de documentació	10	0,4	2025:T02.00
Elaboració de treball	30	1,2	2025:E38.14 , 2025:T06.00
Lectura de textos i estudi	57	2,28	2025:E38.15 , 2025:T02.00

Avaluació

L'avaluació continuada es durà a terme durant les sessions de solució de problemes i estudi de casos (20%) i la participació a les discussions en gran grup (10%). L'elaboració del treball s'avaluarà mitjançant el guió per desenvolupar-lo, presentat en sessió tutoritzada, i una presentació pública d'un màxim de 15 minuts de durada (30%). Al final del semestre es farà una prova escrita com evidència d'aprenentatge (40%).

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació d'estudi de casos	20%	0	0	2025:E07.12 , 2025:E10.11 , 2025:E10.12 , 2025:E38.14 , 2025:E33.07
Avaluació de la participació a les sessions de classe	10%	0	0	2025:E38.15 , 2025:T02.00 , 2025:T07.00
Presentació del Guió del Treball	10	0	0	2025:E33.07 , 2025:T02.00 , 2025:T06.00

	%			
Presentació oral del treball	20%	0	0	2025:T02.00 , 2025:T06.00 , 2025:T07.00
Prova escrita	40%	2	0,08	2025:E01.21 , 2025:E07.10 , 2025:E10.12 , 2025:E10.11 , 2025:E03.16

Bibliografia

Aguado, G. (1995). *El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años: bases para un diseño curricular en la educación infantil*. Madrid: CEPE.

Aparici, M. (2006). L'adquisició del llenguatge. En O. Soler (coord.) (2006). *Psicologia del Llenguatge*. Barcelona: EdiUOC.

Clemente, R. (1995). *Desarrollo del Lenguaje. Manual para profesionales de la intervención en ambientes educativos*. Barcelona: Octaedro

Cuetos Vega, F. (2010) *Psicología de la lectura*. Valencia: Wolters-Kluvert.

Díez de Ulzurrun, A. (2007) *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista*. Barcelona: Graó.

Dupoux, E. & Franck, S. (2001) (eds.) *Language, Brain, and Cognitive Development: Essays in Honor of Jacques Mehler*. Cambridge, Mass: MIT Press.

K. Karmiloff K. & Karmiloff-Smith, A. (2005). *Hacia el lenguaje: del feto al adolescente*. Madrid: Morata.

López-Higes Sánchez, R. (2003) *Psicología del Lenguaje*. Madrid: Pirámide.

Serra, M., Solé, M.R., Serrat, E., Bel, A. & Aparici, M. (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Soler, O., Kandel, S. (2009) Factores lingüísticos en la programación del trazo en la escritura infantil: importancia de la estructura silábica. *Infancia y Aprendizaje*, 32(2), 189-198.

Teberosky, A. & Solé, I. (1999) *Psicopedagogia de la lectura i de l'escriptura*. Barcelona: EdiUOC.

Tolchinsky, L. (1993) *Aprendizaje del lenguaje escrito*, Barcelona: Anthropos.

Tolchinsky, L. (2004). The nature and scope of later language development. En R.A. Berman (Ed.), *Language Development across Childhood and Adolescence* (pp. 233-248). Amsterdam: John Benjamins.

Tolchinsky, L., Rosado, E., Aparici, M. & Perera, J. (2005). Becoming Proficient Educated Users of Language. En D. Ravid & H. Shyldkrot (Eds.), *Perspectives on Language and Language Development. Essays in honor of Ruth A. Berman* (pp. 375-390). Dordrecht: Kluwer.

Van Galen, G.P. (1991) Handwriting: Issues for a psychomotor theory. *Human Movement Science*, 10, 165-247.

Zesiger, p. (2003) Acquisition et troubles de l'écriture, *Enfance*, 55 (1), 56-64.